

Nr 125.

Av herr **Ingeström**, om åtgärder för nedbringande vid landsbyg-
dens elektrifiering av avgifter för elektrisk energi.

Vid 1923 års riksdag väcktes av ett flertal landsbygdsrepresentanter i andra kammaren en motion, vari hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning, huruvida ej elektriska distributionsföreningar, som voro anslutna till statens kraftverk, kunde beredas gynnsammare ekonomiska villkor än vad nu vore förhållandet.

Denna motion avstyrktes av andra kammarens tillfälliga utskott nr 5, och beslöt riksdagen bifalla utskottets avslagsyrkande.

Anledningen till att denna så behjärtansvärda motion av riksdagen lämnades utan avseende torde till icke ringa del vara att söka i det förhållande, att vattenfallsstyrelsen förklarade sig vara betänkt på att under den allra närmaste tiden vidtaga sådana ändringar i den gällande taxan, att de i motionen uttalade önskemålen blevo behörigen tillgodosedda.

Vattenfallsstyrelsen framlade också en ny taxa. Den väsentliga förändringen var, att enligt denna nya taxa reducerades den genomsnittliga energiavgiften i mån av växande förbrukning. Emellertid har fordran på energiförbrukningens utökning för åtnjutande av nedsättning i energiavgiften ställts så högt, att någon nedsättning i den förut utgående energiavgiften under normala förhållanden i regel icke vinnes.

Kommunikationsministern har beaktat detta förhållande och i ett uttalande i statsverkspropositionen ställt i utsikt en prövning av denna fråga i samband med pågående undersökningar av taxans verkningar.

Utsikterna för konsumenterna att erhålla någon nämnvärd sänkning av de högst betungande energiavgifterna äro, att döma efter det sätt, varpå detta viktiga ärende av vederbörande handlagts, synnerligen mörka, detta så mycket mer som man synes hävda den uppfattningen, att de statliga kraftverkens avgifter i stort sett icke äro högre än vad enskilda kraftverk beräkna.

Denna uppfattning torde dock icke kunna anses såsom fullt riktig. Visserligen är det sant, att en hel del enskilda företag, som på grund av ofördelaktiga utbyggnadsförhållanden eller därigenom att de kommit till stånd under en abnorm dyrtid, måste av sina delägare och konsumenter uttaga avgifter långt över vad som under normala fall varit behövligt. — Dessa företag skulle ju annars komma att nedläggas.

I stort sett lämna de privata företagen elektrisk energi efter mycket billigare och smidigare villkor än staten. Och dessa avgifter äro ändock, med det ekonomiska läge, jordbruket för närvarande intager, rätt betungande. I långt högre grad måste detta bli va fallet med de avgifter, statens kraftverk fordra, och det kan med goda skäl befaras, att en hel del jordbrukare under den närmaste tiden skola komma att återgå till sina bränslemotorer, som lämna kraft till långt billigare pris. Det enda, som i det avseendet verkar återhållande, är, att de med dryg kostnad utförda installationerna vid en sådan återgång bli värdelösa.

Jag skall tillåta mig att med ett par exempel från några egendomar i Värmland påvisa, hurusom elektrifieringen, som man hoppats så mycket av, blivit för jordbruket rent av ruinerande. Dessa exempel belysa icke några undantagsförhållanden, de hava valts såsom typiska för de elektriska distributionsföreningarna i västra Värmland.

En egendom, som omfattar 148 har åker och i likhet med de här nedan nämnda använde den elektriska energien endast för ljus och nödig kraft vid jordbruket, har att betala först ränta och amortering å nedlagt eget kapital — 18,500 kronor — efter 8 procent eller 1,480 kronor, därtill för förbrukad 5,796 kwttimmar 1,449 kronor eller sammanlagt 2,929 kronor, vilket pr har åker utgör i det allra närmaste 20 kronor. Allt pr år räknat.

En annan angränsande egendom med 140 har åkerjord har en årskostnad av 2,344 kronor 50 öre eller något billigare pr har åker.

Ett medelstort jordbruk, omfattande 35 har åker, har använt 1,048 kwttimmar, som betalats med 262 kronor, det nedlagda kapitalet utgör 4,375 kronor, ränta och amortering därå blir 350 kronor, vadan den sammanlagda årskostnaden belöper sig till 611 kronor.

Ett mindre jordbruk på 15 har åker, som har att i ränta och amortering erlägga 150 kronor, har förbrukat endast 46 kwttimmar, vilket kostat 11 kronor 50 öre. Hans årskostnad går till 161 kronor 50 öre.

Nu kan invändas, att ungefär hälften och i vissa fall ännu mer av denna årskostnad ligger i ränta och amortering på den egna anläggningen och att endast återstoden utgöres av energiavgift. Detta till stor del dock beroende på att anläggningarna utförts under dyrtid.

När emellertid jordbrukaren måste vidkännas en så avsevärd utgift för elektrifieringen och han icke utan svårighet kan anskaffa medel härtill, är helt naturligt, att han i möjligaste mån söker inskränka användningen av kraft och ljus för att nedbringa årsavgiften, vilket givetvis försämrar distributionsföreningens ekonomi och minskar statens inkomster. Hela organisationen håller därigenom på att falla sönder. Det har meddelats mig, att endast inom en till Trollhättans kraftverk ansluten förening 47 medlemmar under året begärt sitt utträde.

En avsevärd sänkning i nu utgående avgifter synes mig därför ofrånkomlig. För att denna sänkning må bli va så rättvis som möjligt, torde fordras

en utredning, avseende inhämtande av statistiska uppgifter m. m. från de olika länsföreningarna och distributionsföreningarna.

I årets statsverksproposition är i nionde huvudtiteln under punkt 89 uppfört ett anslag av 50,000 kronor för främjande av landsbygdens elektrifiering. Då den av mig här ovan förutsatta utredningen givetvis torde komma att medföra en del kostnader, vill jag föreslå, att denna anslagspost höjes från 50,000 kronor till 52,000 kronor.

Med anledning av vad jag här anfört tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra hemställan om vidtagande av skyndsamma åtgärder i syfte att i möjligaste mån nedbringa de avgifter, som för närvarande utgå för elektrisk energi vid landsbygdens elektrifiering, och att riksdagen för bekostande av den utredning, som härför må anses erforderlig, måtte höja anslaget under punkt 89 i nionde huvudtiteln från 50,000 kronor till 52,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1924.

Åke Ingeström.
